

«چشم انداز اقتصاد جهان در سال ۲۰۰۷»

علی بهشتی دهکردی

چشم انداز اقتصاد جهانی در سال ۲۰۰۷ (با تأکید بر OECD)

پس از خروج اقتصاد جهانی از مرحله کساد (در سال ۲۰۰۳) چند سالی بود که منطقه OECD بعنوان موتور محرکه اقتصاد جهانی از یک رشد بدون تورم برخوردار بود.

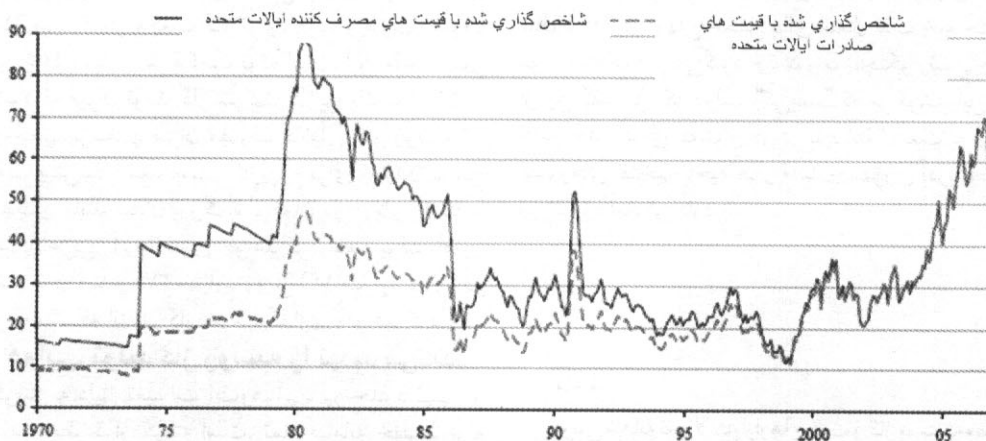
طی این مدت افزایش ملایم نرخ‌های دستمزد، هم به ثبات نسبی قیمت‌ها کمک نموده و هم امکان کسب سود قابل توجه را میسر ساخته و زمینه‌های ایجاد شغل را فراهم نمود.

این وضعیت در حالی تحقق یافت که طی دوره مورد اشاره افزایش چشمگیری در قیمت‌های نفت و نیز در برخی از کالاها و خدمات بطور همزمان تجربه شد.

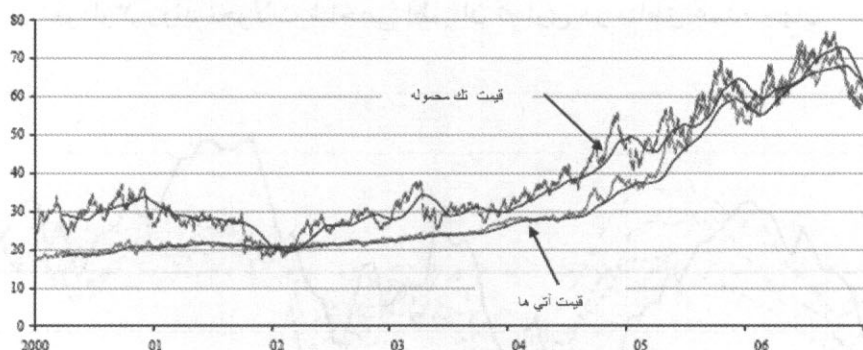
اما در تصویری که از چشم‌انداز آینده اقتصاد OECD ترسیم شده برغم ملایم شدن روند تحولات قیمت نفت روند تحولات رشد تغییر کرده و پیش‌بینی می‌شود نرخ‌های رشد اقتصادی در هر سه اقتصاد بزرگ OECD یعنی ایالت متحده، ژاپن و منطقه پولی یورو دچار افت اندک شود. البته در نیمه دوم سال ۲۰۰۷ بهبود نسبی و شرایط مطلوب‌تری مورد انتظار خواهد بود.

شرایط کنونی مورد انتظار از تحولات اقتصاد جهانی تا اندازه زیادی با شرایط مشابه زمان چرخش اقتصاد در سال‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ یعنی سال‌های آغاز دهه جدید مقایسه می‌شود که اضافه تقاضای کل نسبت به عرضه کل زمینه‌های ورود به شرایط بحرانی را مهیا می‌نمود، حال آنکه در

نمودار ۱. متوسط ماهانه قیمت هر بشکه نفت برنت بر مبنای دلار سال ۲۰۰۵

نمودار ۲. روند تحولات قیمت بازار آتی ها در WTI، مشاهدات روزانه

جدول ۱. پیش‌بینی روند تحولات شاخص‌های عمده اقتصادی در مناطق عمده

شاخص / منطقه	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶
نرخ رشد اقتصادی			
ایالات متحده	۲/۷	۲/۴	۳/۳
ژاپن	۲	۲	۲/۸
اتحادیه اروپا	۲/۳	۲/۲	۲/۶
کل OECD	۲/۷	۲/۵	۳/۲
تورم			
ایالات متحده	۲/۶	۲/۶	۲/۹
ژاپن	-۰/۶	-۰/۲	-۱
اتحادیه اروپا	۲	۲	۱/۸
کل OECD	۲/۱	۲/۲	۲/۲
نرخ بیکاری			
ایالات متحده	۵/۱	۴/۸	۴/۶
ژاپن	۳/۶	۳/۹	۴/۲
اتحادیه اروپا	۷/۱	۷/۴	۷/۹
کل OECD	۵/۷	۵/۸	۶
تراز جاری			
ایالات متحده	-۶/۶	-۶/۵	-۶/۶
ژاپن	۵/۳	۴/۵	۳/۸
اتحادیه اروپا	-۰/۱	-۰/۱	-۰/۳
کل OECD	-۱/۸	-۱/۹	-۲
تراز مالی			
ایالات متحده	-۲/۹	-۲/۸	-۲/۴
ژاپن	-۴/۱	-۴/۲	-۴/۶
اتحادیه اروپا	-۱/۲	-۱/۱	-۱/۵
کل OECD	-۲/۲	-۲/۱	-۲/۱
نرخ بهره کوتاه مدت			
ایالات متحده	۵	۵/۳	۵/۲
ژاپن	۰/۹	۰/۴	۰/۲
اتحادیه اروپا	۴	۳/۸	۳/۱
رشد تجارت جهانی	۸/۴	۷/۷	۹/۶

مقطع فعلی این روند رو به مهار شدن می‌باشد. در ایالات متحده علائمی از فشارهای تورمی و مشکلات بازار کار پدیدار شده در حالیکه سرمایه‌گذاری در بخش مسکن پس از طی یک دوره طولانی رونق و شکوفایی به شدت افت کرده است. برخی تحلیلگران اقتصادی، به لحاظ اهمیت و جایگاه خاص صنایع ساختمانی و بخش مسکن در اقتصاد و رونق سرمایه‌گذاری با توجه به پیوند های پیشینی و پسینی این بخش، علائم ساطع شده از این بخش را با تأمل ویژه‌ای دنبال می‌نمایند. به تعبیر روشن‌تر این وضعیت می‌تواند از قرار گرفتن اقتصاد در یک چرخه اقتصادی جدید حکایت کند و همین مسئله است که نگرانی‌ها را بوجود آورده است.

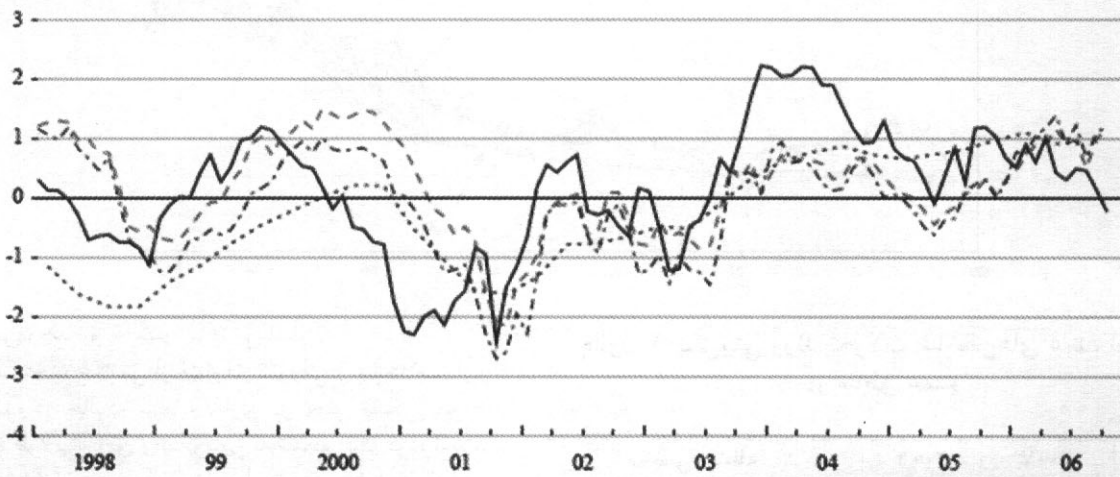
اما برغم وجود چنین علائمی در ایالات متحده، به نظر می‌رسد که بازار مسکن در بقیه نواحی OECD کماکان داغ می‌باشد. تفاوت دیگر تحولات کنونی با سال‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱، سازگاری و تعادل نسبی عرضه و تقاضای کل در سطح OECD می‌باشد. در شرایطی که در ایالات متحده و ژاپن انتظار یک اضافه تقاضای اندک وجود دارد. در منطقه پولی یورو ضعف و کساد هم‌چنان باقی خواهد ماند (جدول شماره ۱) و این نسبت به فاصله چشمگیر تقاضای کل و عرضه در مقطع ۲۰۰۰ کاملاً متفاوت است. به تعبیری در مقیاس کل OECD عرضه و تقاضای کل بطور نسبی متعادل خواهد بود.

بر این اساس پیش‌بینی می‌شود این منطقه مهم اقتصادی جهان به جای اینکه با یک کساد عمده مواجه شود با متعادل شدن نسبی نرخ‌های رشد و حجم فعالیت اقتصادی مواجه خواهد شد. بدین صورت که در حالیکه حجم فعالیت‌های اقتصادی در ایالات متحده و ژاپن رو به افت نسبی می‌گذارد لیکن در اروپا متحول شدن اوضاع به سمت بهبودی مورد انتظار خواهد بود. بررسی‌های انجام شده پیرامون شاخص اطمینان تجاری و شاخص اعتماد مصرف‌کننده در اقتصادهای عمده و OECD، تصویر مورد انتظار از تحولات اقتصادی از دیدگاه بنگاه‌های اقتصادی و خانوارها در هر منطقه را در سال ۲۰۰۷ در مقایسه با روندهای تجربه شده تاریخی آن نشان می‌دهد.

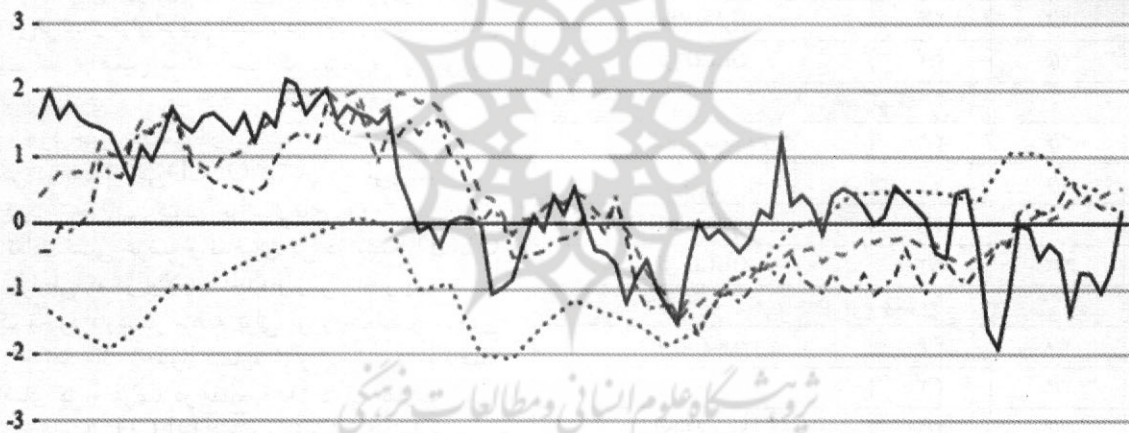
در ایالات متحده شاخص اطمینان تجاری رو به کاهش است. در حالیکه شاخص اعتماد مصرف‌کنندگان انتظار بهبودی وجود دارد. این دو شاخص در منطقه پولی یورو و ژاپن وضعیت نسبتاً مطلوب‌تری را در مقایسه با ایالات متحده نشان می‌دهد. بویژه این امیدواری در مورد شاخص اطمینان تجاری در اروپا و آلمان بیشتر است البته پیش‌بینی شده که رونق اقتصادی در اروپا در آخرین مرحله در مقایسه با مناطق دیگر حاصل شود.

— ایالات متحده - - - منطقه پولی یورو . . . ژاپن - - - آلمان

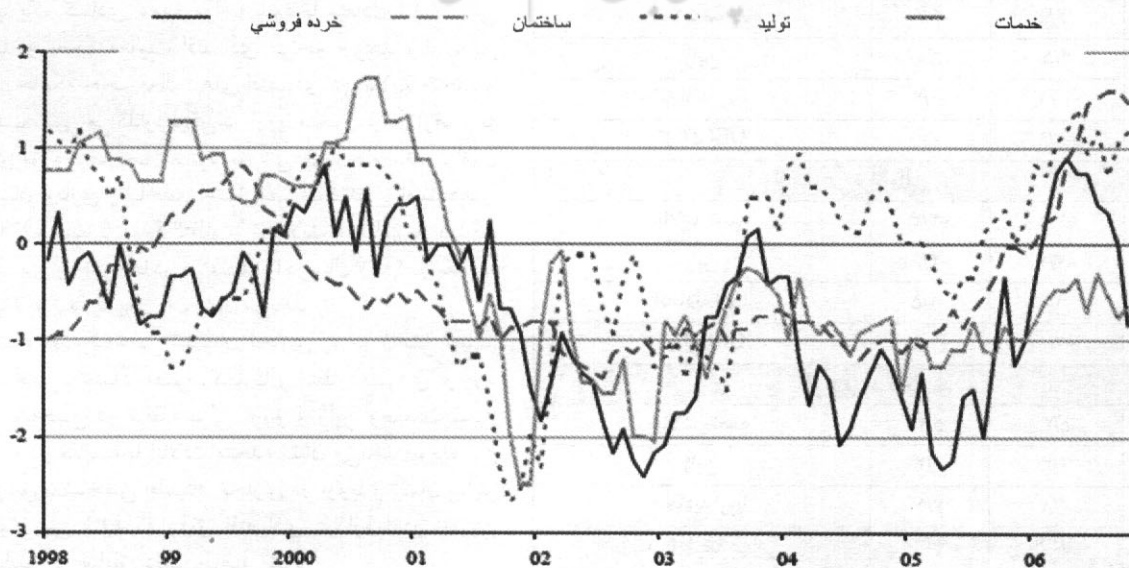
نمودار ۳. روند تحولات شاخص اطمینان تجاری در مناطق عمده جهان

نمودار ۴. روند تحولات شاخص اطمینان مصرف کننده در مناطق عمده جهان

نمودار ۵. تحولات شاخص اطمینان تجاری در بخش های مختلف در آلمان

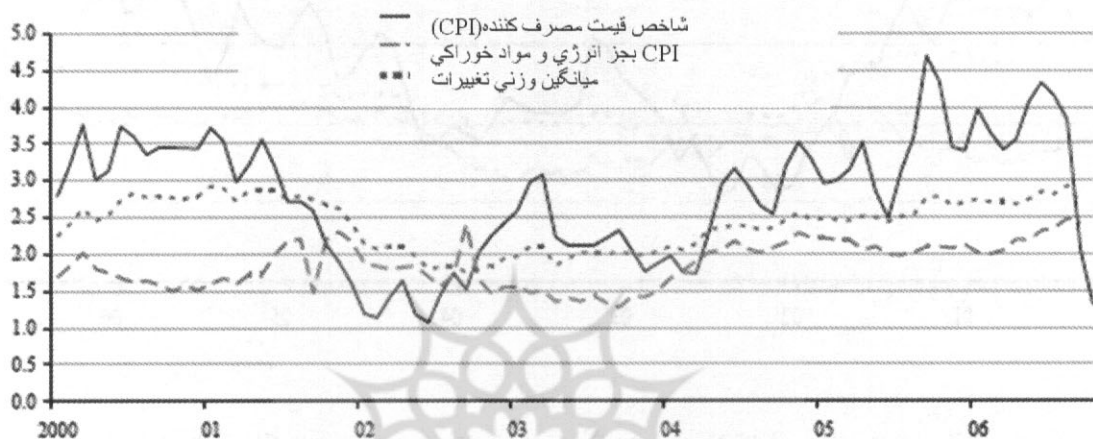

با وجود اینکه تجربه چند سال اخیر افت فعالیت‌های اقتصادی در اثر افزایش‌های چشمگیر در قیمت نفت را نشان نداده است اما بهبودی نسبی مورد انتظار در سال جاری را تا اندازه‌ای مرهون کاهش نسبی قیمت‌های نفت در مقایسه با مقادیر مشابه آن در چند سال گذشته اعلام نموده‌اند. در واقع قیمت‌های نفت، توانسته است شاخص‌های تورم را در مناطق مختلف تحت تأثیر قرار دهد. نمودارهای شماره ۳ و ۴ به ترتیب تحولات شاخص قیمت اعلام شده (Headline Inflation) و شاخص

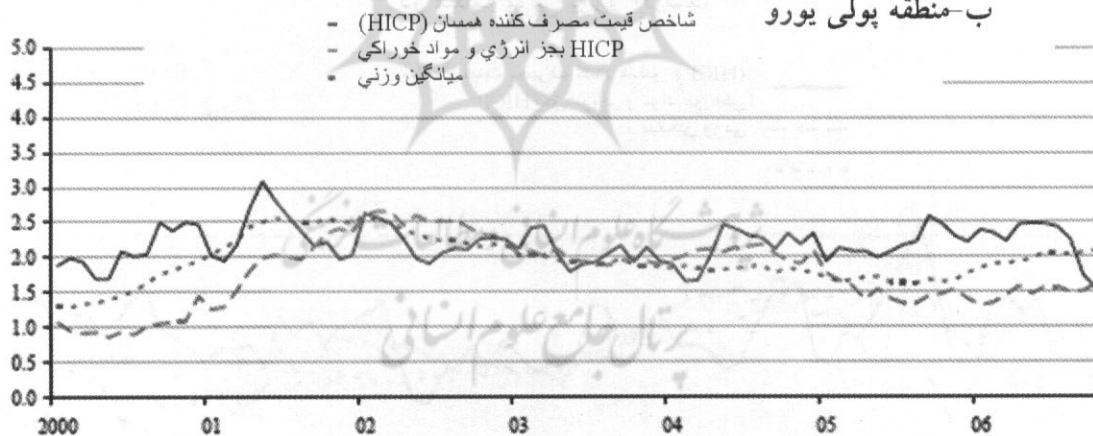
قیمت‌های واقعی (Core Inflation) را نشان می‌دهد. کاهش شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) و تورم اعلام شده تا زیر ۲ درصد برای سال ۲۰۰۷ ناشی از انتظارات سطوح پایین‌تر قیمت نفت می‌باشد. ضمن اینکه تأثیرپذیری بیشتر ایالات متحده از تحولات قیمت نفت و بنزین در اثر شدت بالای انرژی این کشور در مقایسه با دیگر اعضای OECD موجب شده تا افزایش و کاهش قیمت‌های نفت با شدت بیشتری شاخص‌های تورم این منطقه را تحت تأثیر قرار دهد.

نمودار ۶. عملکرد و پیش‌بینی تغییرات سالانه تورم اعلام شده در مناطق عمده (درصد)

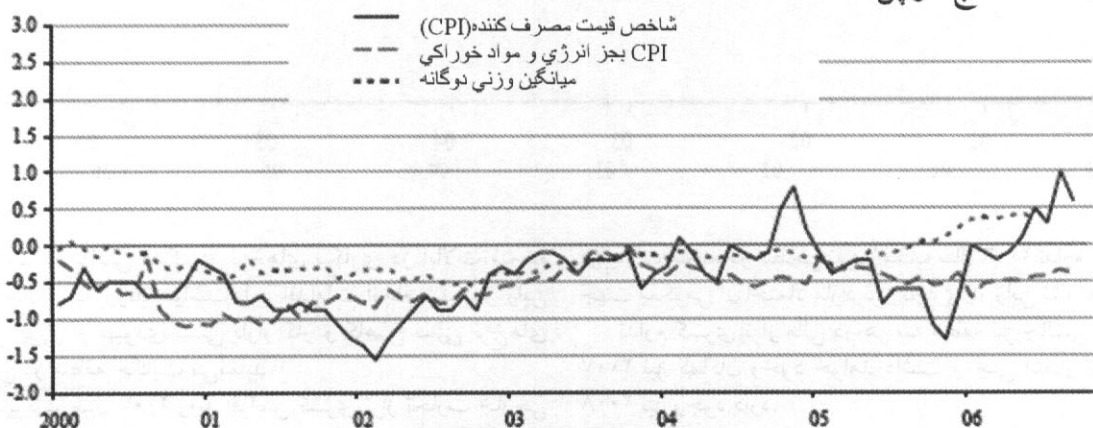
الف - ایالات متحده آمریکا

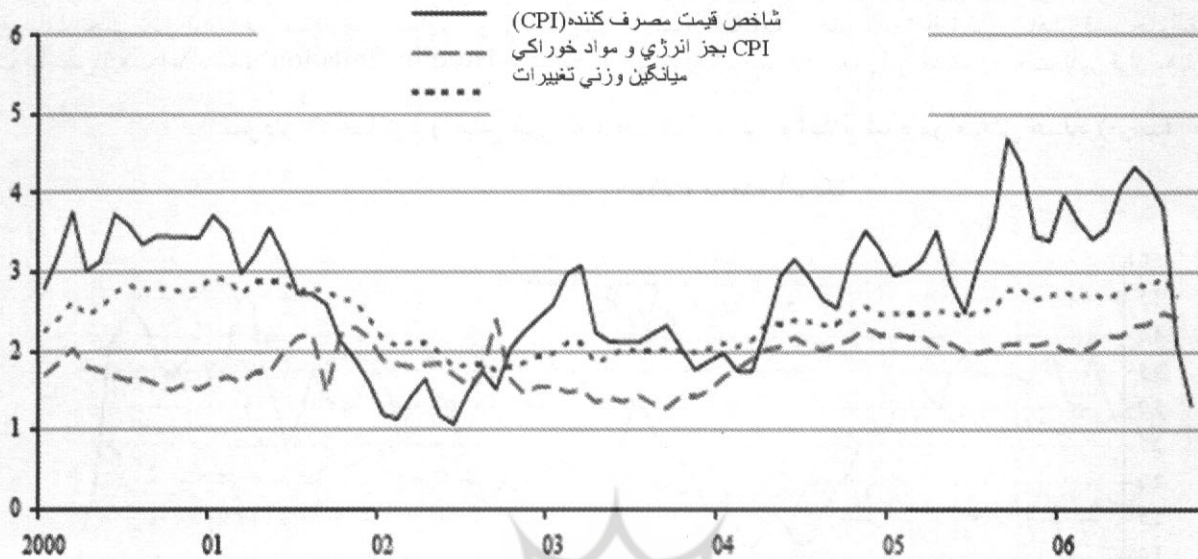
ب - منطقه پولی یورو

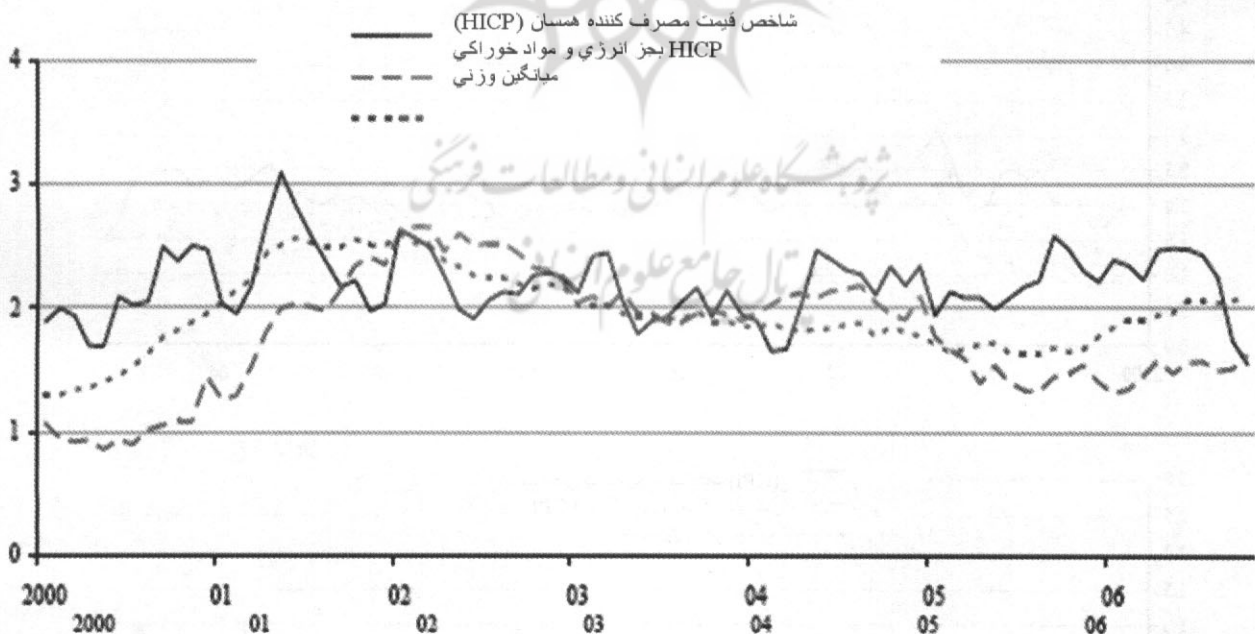
ج - ژاپن

نمودار ۷. عملکرد و پیش‌بینی تغییرات سالانه تورم اعلام شده و شاخص قیمت‌های واقعی در ایالات متحده (درصد)

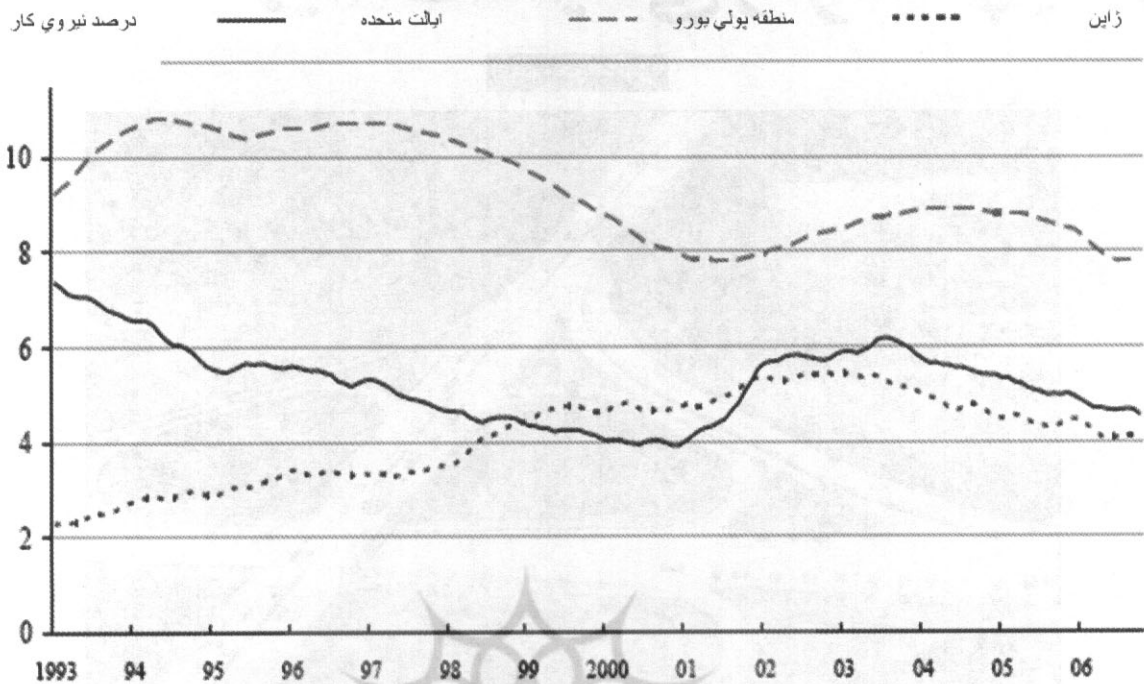
نمودار ۸. عملکرد و پیش‌بینی تغییرات سالانه تورم و شاخص قیمت‌های واقعی در منطقه پولی یورو (درصد)

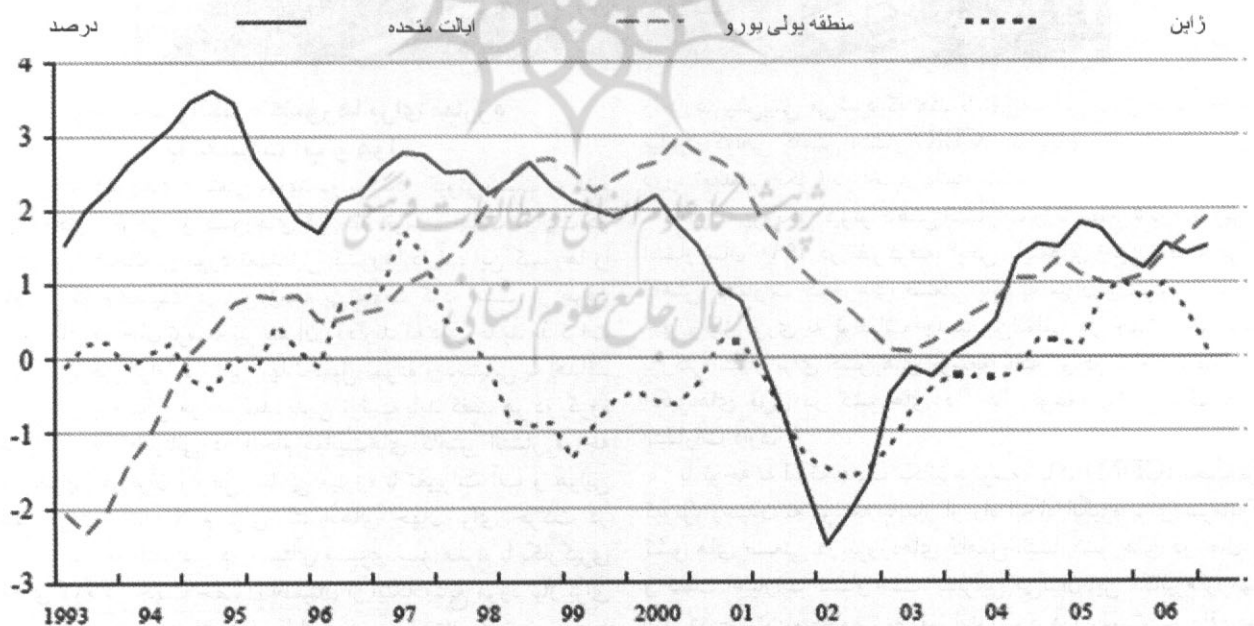
در ایالات متحده در سطحی تقریباً مشابه سال ۲۰۰۶ تداوم خواهد یافت و در جهت معکوس آن احتمالاً مزاد تراز تجاری در ژاپن تشدید خواهد شد. تداوم کسری تراز مالی در هر سه منطقه نیز چالشی است که در سال ۲۰۰۷ نیز کماکان وجود خواهد داشت و حتی انتظار تداوم آن در سال ۲۰۰۸ نیز وجود دارد.

این وضعیت با افزایش اندک در نرخ‌های بیکاری در ایالات متحده مواجه است حال آنکه روند سیاست‌ها و اقدامات انجام شده در ژاپن و منطقه پولی یورو از بهبودی نسبی بازار کار و کاهش نسبی نرخ‌های بیکاری در این دو منطقه حکایت می‌نماید. علاوه بر این، در سال ۲۰۰۷ روند افزایش کسری تراز تجارت خارجی

نمودار ۹. روند تحولات نرخ بیکاری در مناطق عمده (متوسط سه‌ماهه)

نمودار ۱۰. روند تحولات رشد سالانه اشتغال در بخش تجاری مناطق عمده (درصد)

نکته را باید یادآوری نمود که در گذشته بخش مسکن در کمک به خروج از بحران بسیار کار آمد و مؤثر عمل کرده است. در حالیکه اینک بازار این بخش به یک چالش تبدیل شده و واقع نقطه عطف نگرانی‌ها است.

مأخذ: بولتن ماهانه تحولات بازارهای نفت و گاز موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

آنچه از نقطه نظر سیاست‌های اقتصادی مالی و پولی مورد توصیه قرار گرفته و در واقع باید انتظار آن را داشت اتخاذ تدابیری در راستای تقویت تقاضای داخلی ایالات متحده با تأکید بر سهم مصرف‌کنندگان برای جبران کسری تقاضای خارجی ناشی از افت فعالیت‌ها در ژاپن و اروپا می‌باشد. در صورت تحقق چنین وضعیتی با فرض تداوم رونق برخی اقتصادها مثل چین، هند و روسیه انتظار مهار بحران یا تأخیر در آن طبیعی خواهد بود. البته این